

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 24.

Fylke: Akershus.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Slurdal.

Emne: Måltider og mat.

Bygdelag: —

Oppskr. av: Oskar Lundby.

Gard: Lundeby.

(adresse): Slurdal i Romerike.
Født 7/1878

G.nr. 31 Br.nr. 4

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Eiga røynsle

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Man hadde 5 måltider om dagen her i bygden, helt til for ca 20 år siden, nu har man 4. Lette mænge somner som vinter.
2. Måltidene var: Førdagurd Dageurd Middag Eftersverd Kveldsverd og episeviden + kl. 6-8-12-5 og 8. Dette var i eldre tider med 10 timer arbeidsdag. Nu er det kortere arb. tid og det bruddes 4 måltider om dagen kl. 7 førdagurd kl. 10 dageurd kl. 2 middag kl. 6 kveldsverd.
3. Var i yngre fortid kjell på somner og vintertid.
4. I almindelighet ERRE no skotramel.
5. Middag var hovedmåltid både sommer og vinter.
6. Man kan gjerne si man hadde 2 og 3 måltider varm mat. Sommer tiden brukte man grøt og melk + visse skummet, til dageurd og man kunde ha kaffe til kveldsverd. Melken var som regel røm. ebbente og det hele blev vispet sammen. Der til hadde man flatbrød både dageurd og kveldsverd.
- 7.)
- 8.) Bærnes nedvækkil.
9. Her på gården hadde vi kaal dag enter og kjøtt og fleisk hver torsdag

9 den 10. forde merke kjøtt suppe med byggryn og kløpper i til søndagsmiddag. Nu legger man ned (hermetiser) under høstslaktingen saa man har hermetisk kjøtt hele året - og det blir da som regel brukt til søndagsmiddag. Spekket i luttfisk og fersk fisk blev her brukt hele året dog mest høst og vinter.

10 For en 60-65aar ridder var det fremloft flatbrød paa bordet til dagens middag og kveldsmat. Det var ikke bare til spekkemat man brukte flatbrød. Man kunde for eks. ha flatbrødsall som enskede rett til stuegjørd - spekkemat med flatbrød byggryns saftsuppe eller melkrelling til middag og velling med flatbrød til kveldsmat.

11 En rekke op matseddel for en hel uke er ikke saa greit - det blir for mange maal, men jeg skal da forsøke å sette opp forend - 3 dage saa man kan gjøre et lite sidbille til det som blev brukt.

Søndag fordeger lompe vaffel smør ost kaffi
dagens melkrelling og flatbrød.

Middag kjøtt suppe
kveldsmat lompe leise smør ost kaffi
kveldsmat vaffel lompe melk.

Mandag fordeger lompe leise smør ost kaffi
dagens optekt poteter med kjøtt eller fisk for søndagsmiddag flatbrød melk.

Middag lapskaus flatbrød
helgryns saftsuppe.

kveldsmat lompe leise rull eller påse
soupe og melk.

kveldsmat velling flatbrød

11 ^{Fördegnad} ^{Tuesday} & ^{luncheon} smör ost kaffi
 - dagurd gröt oymalk flatbröd
 - Middag ^{fresh fish} eller ^{buffet} alling
 Eftersnörd lompe smör ost melk.
 Kvällen ^{flatbröd} sol.

Onsdag ^{Fördegnad} lompe vaffel smör
 sgot kaffi

Dagurd skulle poteter og fisk
 fra tirsdays middag flatbröd om
 vinteren ölost (kokenemelk med
 lit hembrygt öl i). -

Middag ^{skott} fisk, poteter flatbröd
 en eller anden suppe eller bare melk.
 Eftersnörd lompe kafe til pölsemelk
 Kvällen ^{fördegnad} alling.

naar man kokte kød (orker og fisk) eller
 kjøtsuppe skulde det være til 2 dage
 inden 2 middager eller middag og opvarmt
 (skott) kjøt og fleskestökke isammen med
 poteter til efterfølgende dags dagurd.
 Kost og vinteren ^{høst} bruktes kaffe
 fetskub til middag og opvarmt klib.
 til dagurd dagen efter. Om høsten
 naar beholdningen paa staburet hadde min-
 ket bruktes spekkild oftes 2-3 ganger
 i uken. I mai måned til midten av juni
 fisket vi her gjedde saa vi hadde men en nok
 til huskaldningen - litidaa fisket vi
 sik om høsten og saltet ned saa vi
 hadde fisk lenge utover vinteren.
 Det ble mere spekemat om sommeren
 og mer melkemat saasom surmelk
 flatbrödsol Kjernemelksuppe eller gröt
 og ikke forglemme mjölje.
 Eg skulle det bare hver søndag dagurd.

11 og desember 1-2, jang eller uken.
Pannekake og stekt flest brukes
både til middag og dessert.

13 Forsjer på møssedel idag og edue tid
er all at det hjemmetakke flakbrød
er blit borte i kostholdningen, det er
ingen som har tid, med den hjelp man
nu har og sette en hel uke ad jang
sa bake brød. Det kjøpes nok lit fab-
rikbrød - det er godt i smak, men det
er ogsaa det hele.

Man andrer vesentlig fästjel er at siden
kompyren kom ~~in~~ alle steder blir det
nu bakt brød alle steder og lompe
og lefsebakkelse er det paa det nærmer
se slett med. Lit lefsebakst til julenyl-
ten julekommen dog andrer.

Kjøp hermetikk blir bruket mere
nu end eldre tiden. —

13 Skal man kalle no nasjonalrett
sa tror jeg det moa bli kaal
(eller flest og kjøtt) da det blir
brukt i hvert hus i bygda.

Man gammel god skik, som jeg
hooper vil vedvare - er at det skal
være kømmegröt sommedag og
saakthausdag.

14 Kjend er ikke det til noen mat som
blir brukt og ikke andre steder og
ikke her i bygden.

15 Kan ikke sies at kostholdet i bygda er noe
forandret efter krigen.

No jelsbrød blev det bakt 3 sort Per
 Ensenbrød - Bygbrød og Slaverbrød
 Brødet var tykt og spætt (hardskult)
 Det kunde de ogsaa bli brukt som
 Hornmat - Jelsbrød smør ost og melk.
 Gjort og melk kan ikke brukes
 lengre det man har lidt hjelp som
 skal ha kooker. Det blir ikke betrukket
 som mat lengre.

Kan huske at min mor bakke
 brød (pødet) for ni kjøpte komfyre
 i mellom av 2 stakker. Man hadde da
 varme under den ene og oppå den
 andre stakken.

Kan sannsynligvis nye netter?
 Det tror jeg kom litt etter litt av ny selv.
 Da komfyrene kom i bruk ovenalt og
 det rart rugmel se for kjøpt bakkes
 det rugmel skake - den var virkelig god
 og vistnok meget sundere end all
 den lefse og lompe man får hadde
 nok det brøket.

Kan innflyttere eller embetsfolk som
 kom med nye matkjeller kan det ikke
 si siges det var. Prestegaarden som en
 nærske nabo måtte selv bruke
 av det som ble avlet fra Gaarden i lik-
 hed med andre jordbrukere.
 Lit omstakken garro og fattigmann kan
 det nok være at prestepura hadde vært
 av kom i bruk til høiheitshelger. Julkake
 hadde vært i bruk som luge jeg kan
 huske. Min personlige mening om krets-
 holdet er at eldre tider blev det brukt
 Jo meget raltet kjøtt og flekk og

fantiske grønnsaker. Nu derimot
blir det brukt farneset brød
og kaffi og fantiske fløtbrød.
J. . . . . Vet jo ikke no sikkert om
det er fløtbrødet jeg har o a tak-
ke for at alle mine heider hos
mine onark 73aar er like helle og
gode. Disse opskrifter gjelder
for boudegaviden heri bygden, saa
noyeulente - som det brukkes.
O. L.

5158